

PRO Actiunea Catolica Romana

Roma - Anul XII

Tribuna libera pentru unirea Bisericilor fondată în 1955 de
CONSTANTIN DRAGAN

Februarie 1967 - N. 126

Un pas important spre refacerea unitatii catolico-anglicane Cronica Ecumenica

La Gazzada, în Nordul Italiei, s'au încheiat de curând lucrările Comisiei preparatoare compusă din reprezentanți ai Bisericii Catolice Romane și reprezentanți ai Bisericii Anglicane. La sfârșitul întrunirii, care a durat patru zile, a fost dat următorul comunicat:

«După 400 ani de despărțire între Biserica Romană Catholică și Biserica Anglicană, reprezentanți oficiali ai celor două Biserici au făcut un prim pas spre refacerea unității.

Comisia mixtă preparatoare s'a întrunit la Centrul de Studii superioare de la Villa Cagnola, la Gazzada, de la 9 la 13 Ianuarie.

Această întrunire e rezultatul declarațiilor comune ale Păpilor Paul VI și ale Arhiepiscopului anglican Ramsey, după întrunirea de la Roma din 23 și 24 Martie 1966, când s'au afirmat următoarele: «E dorința tuturor ca creștinii aparținând celor două Biserici să poată fi inspirați de sentimente de respect, de stimă și de dragoste frățescă unii față de alții; în scopul de a favoriza cât mai mult această evoluție, a raporturilor lor, ei înțeleg să inaugureze între Biserica Romană Catholică și Biserica Anglicană un dialog serios care, întemeiat pe Evanghelie și pe vechile tradiții comune, să poată duce la unitatea în adevăr pentru care se ruga Isus Christos».

Comisia preparatoare a celor două Biserici era astfel compusă: Monsignor J.G.M. Willebrands, episcop titular de Mauriana; mgr. C. Helmsing, episcop de Kansas City; Mgr. W. Z. Gomes, episcop titular de Parais; Mgr. Fox Laughton, episcop titular de Maura; reverenții Bouyer, G. Tavard, M. Richards, J. Keating, A. Hastings, W. A. Purdy (secretar al Comisiei), Mgr. J.R.H. Moorman, episcop de Ripon, Mgr. W. C. H. Simon, episcop de Llandaff, Mgr. C. H. W. De Soysa, episcop de Colombo; Mgr. Knapp-Fisher, episcop de Pretoria, rev. J. Atkinson, E. Kemp, prof. H. Root, Dr. Massey H. Shepherd, Prof. E. R. Fairweather, J. Findlow (secretar al Comisiei), J. Satterthwaite (secretar al Comisiei).

Consiliul Mondial al Bisericilor era reprezentat de rev. Paul Verghese, în calitate de observator.

Intrunirea a fost prezidată de Mgr. C. Helmsing și de rev. J. R. H. Moorman.

Mgr. Moorman și Mgr. Willebrands au tratat tema: «Dece dialogul dintre Biserica Anglicană și Biserica Romană Catholică e posibil astăzi?»

«Unde trebuie să înceapă acest dialog?», a fost tema tratată de rev. M. Richards și de Prof. E. Fairweather.

A urmat o discuție definită de comunicatul oficial al întrunirii «foarte calmă și sinceră» asupra următoarelor teme: «Raporturile Bisericii cu Evanghelia»; «Autoritate și înțelegere»; «Intercomuniunea și poziția Sfintei Treimi în teologie și în cultul creștin».

Comunicatul informează de asemenea că au fost făcute propuneri pentru o examinare mai detaliată a câtorva importante concluzii la care s'a ajuns în cursul discuției.

Comisia s'a ocupat apoi de o seamă de probleme de ordin practic propunând formularea câtorva recomandări concrete care să fie supuse autorității ambelor Biserici. Între altele, sugestia pentru o acțiune comună în unele chestiuni practice, în scopul de a se elimina tensiunea și de a se favoriza o progresivă reapropiere între catolici și anglicani.

Membrii Comisiei au recomandat deasemeni instituirea unei Comisii speciale pentru studiul teologiei căsătorilor și pentru aplicarea acestei teologii la căsătoriile mixte.

«Intrunirea — precizează comunicatul — s'a desfășurat într-o atmosferă de rugăciune zilnică; fiecare delegație asista la ritual propriu și participa și la ritual celeilalte delegații».

Cu ocazia inaugurării acestei noi faze a raporturilor dintre catolici și anglicani — încheie comunicatul — Comisia și-a exprimat umil recunoștința pentru dumnezeiasca inspirație care a făcut posibil și a condus dialogul și pentru sentimentul urgenței de care a fost pătrunsă Conferința».

Până în momentul de față nu s'a avut nici un comentariu oficial în legătură cu această întrunire de «enormă importanță pe planul ecumenismului, care intră, în sfârșit, într-o fază de realizări concrete», cum a declarat unui grup de ziariști străini un înalt funcționar dela Secretariatul pentru Unirea Creștinilor. — Ne-au luat-o înainte protestanții! — comenta într'un cerc de prieteni un teolog ortodox resident la Roma, fără să-și ascundă amărăciunea pentru «incetăneala» și «ezităările» Bisericilor ortodoxe de a înfrunta acest dialog aducător dacă nu de unire, în orice caz de clarificări care să elimine din calea suspinații uniri o serie de echivoaci și de «stratificații principale» ce nu trebuiesc confundate cu divergențele teologice.

În istoria întâlnirii de pe Muntele Măslinilor dintre Paul VI și Patriarhul ecumenic Athenagoras fusese hotărâtă instituirea unei Comisii catolico-ortodoxă care să studieze motivele de desbinare dintre cele două mari Biserici creștine, singurele care prezintă o afinitate doctrinară și de structură eclesială.

Instituirea unei asemenea Comisii teologice fusese apoi anunțată de Patriarhul Athenagoras într'un interviu din primăvara trecută, dacă nu mă înșel. Lucrurile au rămas pe loc, în fază larvară a proiectelor fără scadență.

Prudența noastră, a ortodoxilor, în ce privește inaugurarea unui dialog serios, concret cu catolicii, ca acela început acum de anglicani la Gazzada, riscă să devină imobilism. Si imobilismele nu sunt bune: înseamnă bătrânețe, moarte. Biserica e un organism viu, e o ființă vie, e Ființa însăși a lui Christos care se sacrifică pe toate altarele lumii până la sfârșitul veacurilor. A o rupe din circuitul ideilor și al acțiunilor dătoare de viață, a o îngropa în mormântul acestui imobilism surd la chemările veacului, orb față de «semnele timpului», înseamnă a cădea în păcatul aceluia care de teama de a irosi talantul ce le-a fost încredințat îl îngroapă sub pământ, în loc de a-l însuși, făcându-l să circule și să producă».

Prespectivile dialogului catolico-anglican dupa întâlnirea dela Gazzada

Ziarul catolic «L'Avvenire d'Italia», publica recent un interviu deosebit de interesant cu părintele Georges Tavard, care, în calitate sa de membru al Comisiei preparatoare mixte pentru un dialog între Biserica romano-catolică și Biserica anglicană, a participat la întrunirea ecumenică de la Gazzada, în Nordul Italiei, din luna trecută.

Întrebat de interlocutorul său dacă «e mulțumit de dialogul instaurat acum între catolici și anglicani», părintele Tavard, autor al unui studiu intitulat «Căutarea catolicității» publicat în 1965 de editura «Le Cerf», a răspuns:

«În realitate, dialogul acesta e în curs de mulți ani, dar numai acum se manifestă la nivelul Bisericii universale. S'au avut, la început, celebrele convorbiri de la Malines, în Belgia, între cardinalul Mercier și Lord Halifax, dar era vorba de convorbiri particulare.

De atunci s'au avut multe alte întâlniri care se încadrează în evoluția generală a mișcării ecumenice. Așa de pildă, există de vre-o doi ani în Statele Unite o comisie de episcopi americani care se ocupă de raporturile cu Biserica anglicană. Pe de altă parte există în Anglia, în Africa de Sud și în India o activitate ecumenică intensă, care se manifestă prin frecvente întâlniri teologice între anglicani și catolici.

Dar e pentru prima oară din epoca reginei Elisabeta, în veacul XVI, că întreaga Biserică anglicană din întreaga lume inaugurează un dialog oficial cu Biserica romano-catolică. Evenimentul acesta a fost, totuși, pregătit de prezența observatorilor anglicani la Conciliul Vatican II și de întâlnirea oficială, la Roma, în Martie 1966, dintre Papa Paul VI și Arhiepiscopul de Canterbury, doctorul Ramsey».

— Există o evoluție în interiorul anglicanismului?

— Există, în țările anglicane, un fenomen generalizat de laicizare. Fenomenul acesta preocupă episcopatul anglican, care caută o soluție în contactele cu toate Bisericile creștine. În unele cazuri, în India meridională de pildă, acest contact a dus nici mai mult nici mai puțin decât la unificarea multor Biserici într'una singură

lico-ortodoxă care să studieze motivele de desbinare dintre cele două mari Biserici creștine, singurele care prezintă o afinitate doctrinară și de structură eclesială.

Instituirea unei asemenea Comisii teologice fusese apoi anunțată de Patriarhul Athenagoras într'un interviu din primăvara trecută, dacă nu mă înșel. Lucrurile au rămas pe loc, în fază larvară a proiectelor fără scadență.

Prudența noastră, a ortodoxilor, în ce privește inaugurarea unui dialog serios, concret cu catolicii, ca acela început acum de anglicani la Gazzada, riscă să devină imobilism. Si imobilismele nu sunt bune: înseamnă bătrânețe, moarte. Biserica e un organism viu, e o ființă vie, e Ființa însăși a lui Christos care se sacrifică pe toate altarele lumii până la sfârșitul veacurilor. A o rupe din circuitul ideilor și al acțiunilor dătoare de viață, a o îngropa în mormântul acestui imobilism surd la chemările veacului, orb față de «semnele timpului», înseamnă a cădea în păcatul aceluia care de teama de a irosi talantul ce le-a fost încredințat îl îngroapă sub pământ, în loc de a-l însuși, făcându-l să circule și să producă».

căreia anglicanismul îi furnizează structurile fundamentale.

Pe de altă parte, desbinările teologice în interiorul anglicanismului se atenuează din ce în ce sub influența instrucției religioase primite în seminarii. În momentul de față, profesorii de teologie recurg la toate izvoarele gândirii anglicane, cu rezultatul de a reuși să creieze o mentalitate comună. Anglicanii redescoperă acum sensul catolicității în dauna izolacionismului lor. S'ar putea face o paralelă între dorința englezilor de a intra în Comunitatea Europeană și aceea a anglicanilor de a face parte din catolicismul universal.

— Cum se poate concilia această dorință de catolicitate a anglicanilor cu catolicismul roman?

— Noi, catolicii romani, trebuie la rândul nostru să pierdem câteva din formele noastre de izolare de care nu suntem nici măcar conștienți.

Anglicanii ne reproșează, de pildă, excesiva noastră centralizare juridică și liturgică, modul nostru latin de a voi să constrângem tainele credinței în propoziții clare și definite. Ne reproșează apoi un fel de exclusivism care, spun ei, pretinde că ar ști ce anume gândește Dumnezeu despre condițiile necesare mântuirii.

Există, însă, între noi și ei un punct de acord fundamental; e sentimentul tradiției. Anglicanismul a acordat totdeauna multă importanță gândirii Părinților Bisericii. Anglicanii nu opun reforma Bisericii lor vechiului catolicism, lucru care nu se poate spune atunci când e vorba de luterani și de reformați. Reforma anglicană, dacă ne gândim bine, a consistat și din accentuarea câtorva aspecte ale catolicismului din alte vremuri. Găsim de pildă în el o concepție mai curând păstorească decât administrativă despre episcopat (lucru deosebit de relevant și de Vaticanul II) și despre o viață liturgică înțeleasă ca o reală înglobare a întregii vieți creștine; găsim deasemeni un respect efectiv față de pluralismul teologic și un sens al unității Bisericii care pretinde mult mai puțină uniformitate decât în Biserica catolică.

Toate acestea dovedesc că dialogul e nu numai posibil, dar că încă de acum poate folosi descoperirii unei noi fețe a catolicismului».

În cadrul «Săptămânii de rugăciuni pentru unitatea creștină», care se celebrează în lumea întreagă între 18 și 25 Ianuarie, la Roma s'au avut nenumărate manifestații ecumenice centrate pe această universală «Săptămână a unității».

Credincioșilor prezenți la audiența generală care coincide cu inaugurarea «Săptămânii unității», Sfântul Părinte Paul VI le-a adresat un discurs reafirmând punctul de vedere catolic asupra chestiunilor de fond care despart catolicii de celelalte confesiuni creștine. Prima între toate chestiunea primatului papal, de finită de Păstorul suprem «una din piedecile principale în calea refacerii unității».

Dacă efortul ecumenic trebuie să fie inspirat de respectarea valorilor cu adevărat creștine pe care le posedă fiecare din Bisericile despărțite de Roma, a spus Papa, aceasta nu înseamnă că «integritatea credinței catolice și a disciplinei sale bisericesti» ar putea fi sacrificate pentru realizarea unității, care în felul acesta ar fi întemeiată pe un irenism generic, cu efecte trecătoare, și nu pe un ecumenism efectiv și esențial, care nu poate trece sub tăcere adevărul dogmatic făcând să triumfe teze inspirate de o critică superficială și de un mimetism ușuratic.

«Ecumenismul nu trebuie confundat cu un irenism superficial și simplist, dispus să treacă peste instanțele fundamentale ale adevărului religios», a spus Paul VI.

Papa a invitat apoi credincioșii să se unească cu el «pentru a trimite un salut respectuos și cordial fraților creștini încă despărțiți prin lipsa unei comuniuni perfecte» cu Biserica romano-catolică «moștenitoare, păzitoare și promovatoare a acestei comuniuni».

«E un salut pe care Dumnezeu îl vrea pornit din adâncul sufletelor noastre, în acest ceas istoric, plin de așteptări și atât de fecund pentru creștinism; un salut plin de respect, de speranță, de dragoste. Noi știm că misiunea noastră apostolică, care ne plasează în centrul Bisericii lui Christos, e aproape pentru toți acești frați una din principalele piedeci la refacerea unității atât de intens dorită de Christos; noi știm că în afara lumii catolice suntem deseori acuzați în tot felul. Noi nu vrem să încercăm acum să ne justificăm, lucrul pe care îl putem face în numele lui Christos; îndrăsnim numai să trimitem tuturor fraților noștri despărțiți, care sunt înșuflețiți de sentimente de bunăvoință, o urare însoțită de un simplu cuvânt umil și sincer: «Nolite timere», nu aveți teamă de cel care știe că-l reprezintă cu adevărat pe Christos, de cel care vrea să recunoască și să cinstească valorile voastre creștine, de cel care vă invită la dialog și la pace, de cel care cu gestul lui Petru vă salută și vă binecuvăntează».

Săptămâna unității a dat deasemeni Cardinalului Agostino Bea, Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor, prilejul de a recapitula, într'o conferință difuzată de Radio-Vatican, evenimentele ecumenice ale anului trecut.

După ce a relevat faptul că privitor la activitățile ecumenice mulți creștini manifestă o «anumită nerăbdare», în sensul că ar voi ca unirea creștină să se realizeze cât mai curând, chiar sacrificându-se adevărurile ce constituie piedeci serioase în calea unirii, Cardinalul Bea a sugerat o soluție — singura în măsură să facă posibilă împlinirea dorinței lui Christos — rugăciunea. Fiindcă «fiecare dintre noi poate și trebuie să colaboreze la promovarea mișcării unioniste rugându-se și devenind, cu cuvântul și cu faptele, adevărați ucenici ai lui Christos.

Epilogând apoi evenimentele ecumenice ale anului trecut, cardinalul Bea a amintit vizita la Papă a Ar-

hiepiscopului de Canterbury, al cărei rezultat concret a fost instituirea unei comisii mixte catolico-anglicane; colaborarea Bisericii catolice cu Consiliul Mondial al Bisericilor și cu Federația mondială luterană; colaborarea catolicilor cu societățile biblice a-catolice; pregătirea unor texte comune de rugăciuni și de predici pentru «Săptămâna unității»; participarea unui grup de opt observatori catolici la congresul de studii organizat în Iulie 1966 de Consiliul Mondial al Bisericilor pe tema «Biserica și societate».

Printre greutățile înfruntate de mișcarea ecumenică în ultimul timp Card. Bea a amintit căsătoriile mixte, problema care nu va putea avea o soluție definitivă decât după o amănunțită și aprofundată studiere a tuturor aspectelor sale și după un lung și serios dialog religios inaugurat, acum de curând, în întrunirea de la Gazzada între reprezentanții Bisericii catolice și aceia ai Bisericii anglicane.

«Progresul ecumenismului depinde acum de fiecare dintre noi» — a subliniat din nou Președintele Secretariatului pentru Unirea Creștinilor.

«Dacă vom ști să ne îndeplinim cu toată conștiinciozitatea și fidelitatea datorită față de Christos, față de Biserică sa și față de frații noștri, adică datorită pe care ni le impune răspunderea noastră în fața lumii, vom fi implicat colaboratorii zeloși ai cauzei unirii, care e marea datorie a prezentului».

Spațiul restrâns de care dispunem ne obligă să trecem sub tăcere riturile religioase care s'au succedat, cu impunătoare solemnitate, în toate Bisericile din Roma unde s'a celebrat «Săptămâna unității». Amintim, totuși în treacă Liturgia celebrată în Sf. Petru de Cardinalul-Decan Eugeniu Tisserant pentru «pelerinii unității», adică pentru membrii Operei Ieremia Valahul» de ale cărei scopuri și activități ecumenice ne vom ocupa la sfârșitul acestei cronici.

Acum vrem să vă facem o scurtă dare de seamă a celui de al doilea Congres al «ecumenismului practic», adică al reprezentanților diferitelor confesiuni creștine care au aderat la inițiativa promovată anul trecut de Biserica catolică și de Consiliul Ecumenic al Bisericilor de la Geneva de a desfășura în comun o campanie mondială împotriva sărăciei și a foametei.

În cursul Congresului Sf. Părinte a primit în audiență un grup de personalități reprezentând Biserica Romei și Consiliul Mondial al Bisericilor, care au participat la acest congres de studii chemat să pună la punct un program de asistență materială și spirituală în favoarea tuturor confesiunilor creștine.

Grupul mixt al a-catolicilor, condus de Arhiepiscopul anglican de Ierusalim, doct. Campbell Mac Innes, era format din reprezentanți ai Bisericilor ortodoxă, anglicană și luterană și ai altor confesiuni protestante.

În cursul amintitei audiențe Papa a adresat congresiștilor o cuvântare exprimându-și «bucuria de a vedea întrunit un grup de persoane care lucrează nu numai cu cuvântul, ci pe teren, cu fapta, pentru a îndruma lumea creștină spre unirea atât de intens dorită de toți».

După ce a lăudat inițiativa transportării activității ecumenice pe terenul social, Papa a spus:

«Într'o lume în care tehnica și bunăstarea abundă, noi vedem milioane de frați ai noștri luptând cu cele mai cumplite flageluri: foametea, boala de tot felul, mizeria, și cu toate consecințele «sub-desvoltării» economice și sociale, această condiție care nu mai poate fi ignorată și care dictează fiecărui suflet creștin o linie de acțiune ce poate fi rezumată în

Cronica Ecumenica

(urmeaza din pag. 1)

câteva cuvinte: a ajuta, cât mai mult și cât mai repede, pe toți cei care luptă cu greutatea vieții ».

Papa a încheiat cu entuziasme cuvinte de laudă pentru acest « ecumenism practic » care apropie între ele sufletele și pregătește căile unirii religioase.

* * *

Si ca ultim episod al acestei cronici ecumenice, semnalăm Liturgia arhierască pentru unirea Bisericilor celebrată de P.S. Sa Mgr. Vasile Cristea, episcopul românilor catolici de rit oriental din occident, la sediul Operei Pelerinilor Unității « Ieremia Valahul » din Roma.

După ritul religios, la care au participat numeroși membri ai Operei, a urmat un splendid concert de colinde executat de corul mixt al Bisericii catolice române de rit oriental din Roma, dirijat de maestrul G. Cipullo, și o agapă. La sfârșitul agapei, care a evocat mesele în comun ale primilor creștini, cu pește, pâine și vin (cele trei simboluri creștine), D-ra Felicia Paraschivescu, intemeietoarea Operei, a amintit, într-o scurtă cuvântare, scopurile ecumenice ale Operei pelerinilor unității, care poartă numele fericitului Ieremia Valahul.

Si fiindcă multi dintre cititorii noștri nu știu, poate, cine a fost acest Ieremia din Valahia, al cărui proces de beatificare a fost redeschis acum doi ani de Congregația Riturilor, ne îngăduim să vă facem o scurtă biografie a « fericitului » ce în curând va fi primul sfânt român al calendarului catolic.

S'a născut Ieremia al nostru, a cărui viață a fost un autentic poem de dragoste franciscană, în 1556, într'un sat din Moldova, din mamă catolică (Margareta Bărbat) și tată ortodox (Ion Costiște). La 17 ani, convins că numai plecând la Roma și intrând în Biserica catolică își putea mântui sufletul, o pornește pe jos spre Italia, cu doi sloji legați în colțul bastistei și, în trăsă, o pâine și o bucată de caș.

Lucrând pe unde apuca pentru a-și câștiga cele trebuitoare, ajunge în 1574 la Alba Julia, de unde, doi ani

mai târziu, își continuă călătoria spre Italia în tovarășia unui medic italian care se înapoia în Patrie. De la Bari, unde debarcă, pleacă la Neapole, intrând în ordul călugărilor capucini, destinat întâi la mănăstirea Santo Efreem Vecchio, apoi la Pozzuoli, și în cele din urmă la mănăstirea Santo Efreem Nuovo, unde rămâne, ca infirmier, 40 de ani, adică până la trecerea sa la cele veșnice, în 5 Martie 1625.

Sunt 40 de ani de viață dedicată suferințelor și durerilor altora și în care Ieremia Valahul săvârșește atâtea minuni, încât la moartea sa poporul neapolitan cere autorităților religioase imediata sa beatificare.

Inexplicabil întrerupt timp de trei veacuri, procesul pentru înălțarea la slava altarelor a lui « Fra Geremia » a fost redeschis în 1963, cu un decret al Congregației Riturilor.

Cum spunem, minunile care au făcut din călugărul moldovean o figură legendară, în timpul vieții sale și după moarte, sunt nenumărate. Minuni ce au poezia și grația paginilor « Floricelelor » Sfântului Francisc din Assisi (ca aceea a isgonirii omizilor din grădina mănăstirii capucinilor) și minuni cărora știința, ieri ca și azi, n'a reușit să le dea o explicație.

Dar minunea care încoronează toate aceste fapte omenești inexplicabile e însăși viața de fiecare zi a umilului Ieremia, e bunătatea și jertfa de sine, e dragostea care i-a sfințit fiecare clipă petrecută alături de bolnavii săi sau alături de alte dureri și suferințe omenești al căror martor și mângâietor a fost în timpul lungului și totdeauna durosului său pelerinaj de mântuire, de sfințire.

Si ca să revenim la cronica noastră ecumenică: după cuvântarea directorului Operei Ieremia Valahul a luat cuvântul P.S. Sa Episcopul Vasile Cristea, amintind scopul ecumenic al întrunirii și invitând asistența să nu piardă din vedere marea, sfânta datorie a fiecăruia dintre noi de a ne ruga pentru refacerea unității creștine, mai importantă decât oricând astăzi, când forțele negative ale materialismului ateu exorcită o presiune atât de îngrijorătoare asupra Bisericii.

La sfârșit alte două colinde, splendid executate de corul bisericii române din Roma.

Afirmari românești la Roma

Concertele lui Sergiu Celibidache fac totdeauna eveniment în lumea muzicală română; chiar dacă în ultimii ani aparițiile la pupitru ale dirijorului român, clasificate de critica internațională la nivelul marilor maestri ai baghetei, s'au făcut mai rare, publicul roman îi tribuetează aceleași entuziaste aplauze, transformând succesele sale în adevărate triumfuri, cum s'a întâmplat acum de curând la Teatrul Olimpic, unde Sergiu Celibidache a dat un concert superb, dirijând una din cele mai bune orchestre ale Italiei: orchestra « Scarlatti » a radio-televiziunii de la Neapole.

În program patru autori — Prokofiev, Guido Turchi, Ravel și Mendelssohn — care datorită diversității orientărilor lor formale, au constituit un excelent prilej pentru punerea în evidență a posibilităților acestui mare interpret dotat cu multiple aptitudini de sensibilitate, de intuiție, de pătrundere a spiritului și a esenței celor mai disparate partituri. Deși, în cazul primelor trei opere alese pentru concertul de la « Olimpic », se poate spune că distanțele de epocă și de stil se anulează într'un gust comun pentru artificiozitate, pentru prețiozitate timbrică. Ar fi putut face text aparte Simfonia № 4 în la major, opus 90 de Mendelssohn (« Italiana »). Spunem « ar fi putut » fiindcă interpretarea dată de Sergiu Celibidache acestei partituri a lăsat în mintea și în urechile ascultătorilor imaginea unui Mendelssohn suav, prețios, mai aproape de spiritul lumii de basm a impresionistei « Ma mère l'Oye » de Ravel, unde Celibidache s'a întrecut pe sine cu o interpretare ușoară și plină de grație, catifelată și prețioasă în detaliile ei timbrice, decât cu spiritul acestei partituri exuberante, plină de solară căldură mediteraneană, de bucurie de a fi, de impetuozitate ritmică.

Aceiași eterică încântare și în « Concertul nocturn » al lui Guido Turchi, o partitură de gustat în suprafață pentru efectele ei misterioase, uneori aproape electronice. Sergiu Celibidache a reușit să ne dea o versiune proprie, subliniind « intrările » fiecărui instrument în parte, accentele melodice și nuanțele.

* * *

O altă splendidă afirmare românească la Roma a fost aceea a Dnei. Eta Boeriu, traducătoare — cu intuiții și soluții poetice și de limbă pe care nu ezitam să le definim geniale — a Divinei Comedii.

La Facultatea de Litere, și apoi la sediul roman al Societății Dante Alighieri, Dna. Eta Boeriu a vorbit unui public de elită, în bună parte reprezentând Parnasul academie roman, despre munca sa de tălmăcitoare în românește a lui Dante, de greutatea întâmpinate în cursul celor 15 ani închinăți uriașei întreprinderi, de problemele de stil, de limbă, de verșificatie și de fidelitate semantică față de un text deseori greu de înțeles chiar în limba originală fără ajutorul notelor explicative, și expunând ascultătorilor soluțiile găsite de domina sa pentru aceste probleme.

În cursul conferinței traducătoare, a cărei tinerețe și grație naturală făceau și mai vrednic de admirație și de laudă curajul unei asemenea întreprinderi, a citat câteva exemple din versiunea sa, confruntându-le cu originalul dantesc.

N'am citit decât fragmentar această splendidă traducere a Divinei Comedii, prima completă — în versuri — după aceea a lui George Coșbuc. Dar puținul care ne-a fost dat să-l citim, completat de fragmentele citate de autoarea-conferențiară ne-au îngăduit să realizăm, în adevărata sa dimensiune, rezultatul acestei munci inteligente și inspirate; dimensiunea poetică a unui text atât de afin limbajului, spiritului, esenței și mecanicii versului dantesc încât să creieze în cititor impresia unei perfecte identificări cu originalul italian.

Eta Boeriu a reușit — și impresia nu e numai a noastră — să re-creieze în românește Divina Comedie, în toată măreția și puterea ei de expresie, în toată bogăția ei de limbă și de imagini.

Încheiem citându-vă drept document de sprijin al elogiului nostru, câteva fragmente din recenziile acestei traduceri semnate de criticul și exegetul dantesc Paolo Soldati în revista « Il Veltro » (№ 6, Dec. 1966) publicată de Societatea « Dante Alighieri ».

« Scopul la care tindea autoarea acestei traduceri era deci clar: era acela de a ocupa locul rămas încă liber între traducerea în versuri a lui Coșbuc și aceea în proză a lui A. Marcu, și aceasta nu pentru a umple un spațiu din întâmplare rămas gol, ci pentru a oferi cititorilor români lipsiți de o specializare în studiile italiene o carte care să dea o imagine fidelă a Divinei Comedii și care să fie, în același timp, valabilă în sine și în limba sa proprie.

Se poate spune fără ezitare că Eta Boeriu și-a atins scopul dând dovadă de o înțelegere lucidă, de o pregătire serioasă, și mai ales de o sensibilitate lingvistică și poetică vrednică de toată lauda ».

Si, în continuare, vorbind despre calitățile de limbă și de fidelitate semantică a acestei traduceri, recenzorul scrie:

« Si dacă e o laudă pe care Eta Boeriu o merită fără rezerve, e aceea

de a fi folosit un limbaj primitiv cu o măiestrie și un simț al măsurii care depășesc orice așteptare. Versiunea sa nu e toată într'o română arhaică, de oarece e destinată unei lecturi moderne și vrea să redea din limba lui Dante și avântul spre viitor, modernitatea mișcării; ea folosește cu generozitate locuțiuni primitive, totdeauna bine amalgamate în contextul lor și totdeauna bine întonate cu textul italian corespunzător. Se recunoaște în această traducătoare o persoană de gust și de cultură și o italianistă de formație solidă și serioasă.

Metrica endecasilabului și a terținei e pastrată în mod impecabil; tot așa și numărul versurilor. Aderența formală la textul lui Dante nu e însă forțată și nu sacrifică fidelitatea semantică, naturală autonomă în raport cu cuvântul separat, și adecuată frazei înțelegerea în sens logic și poetic ».

Podgorni în Vatican

La încheierea vizitei sale oficiale în Italia Președintele Uniunii Sovietice, Podgorni, a făcut o vizită « de curtoazie » Papii.

La istorica întâlnire, care s'a desfășurat după ceremonialul prevăzut de protocolul Vaticanului pentru vizitele cu caracter « particular » ale Șefilor de Stat la Papă, au asistat, în afară de Cardinalul Secretar de Stat, Amleto Cicognani, Mgr. Mario Brini, Secretarul Congregației Orientale, și Mgr. Agostino Casaroli Subsecretar al Congregației pentru Afacerile Bisericești Extraordinare.

După convorbire, care a durat o oră și zece minute, cea mai lungă până acum dintre Papă și o personalitate sovietică, a fost dat următorul comunicat oficial:

« În cursul convorbirii, în care au fost discutate chestiuni referitoare la păstrarea păcii și la dezvoltarea unor mai bune raporturi între popoare, Sfântul Părinte s'a întreținut cu Președintele Podgorni și asupra câtorva probleme interesând viața religioasă și prezența Bisericii catolice în teritoriile sovietice ».

După ce menționează persoanele prezente la « întâlnire » (de subliniat grija cu care comunicatul evită termenul de « audiență ») comunicatul încheie amintind darul făcut de Papa Președintelui Podgorni (o reproducere prețioasă a monumentului « Codice Atlantice » al lui Leonardo da Vinci).

Comentând evenimentul, ziarele italiene subliniază mai curând caracterul politic decât religios al întâlnirii.

Așa de pildă ziarul para-comunist « Paese Sera » relevă rolul de mijlocitori ai păcii pe care îl au astăzi cei doi interlocutori interpretând ai acelor instanțe universale de pace care de la ambiția democratică s'au extins încetul cu încetul în sectoare din ce în ce mai vaste ale conștiinței populare, îmbrățișând oameni de toate ideologiile și religiile într'o singură mișcare care își exercită presiunea irezistibilă asupra responsabililor direcți și indirecti ai conflictului din Vietnam și ai instabilității păcii în lume ».

Mai puțin dispus să treacă sub tăcere păcatele actualului regim din URSS față de Biserica catolică, comentatorul ediției de seară a cotidianului « Il Giornale d'Italia » scrie, amintind răspunderile directe ale Președintelui Podgorni în disolvarea Bisericii catolice din Ucraina și în integrarea forțată a credincioșilor ei în Biserica ortodoxă:

« Podgorni l'a cunoscut pe Mgr. Slippy, arhiepiscopul catolicilor ucrainieni eliberați nu de mult de către sovietici după suferințe și umilințe de tot felul îndurate în timpul celor 17 ani de exil în Siberia; l'a cunoscut în 1946, când, însărcinat de guvernul din vremea aceea cu suprimarea Bisericii catolice ucrainiene și cu încorporarea în bloc a credincioșilor catolici la Biserica ortodoxă rusească, Podgorni însuși a contestat Primatului ucrainian acuzațiile care i se făceau și care aveau să ducă apoi la deportarea sa în Siberia ».

« Am vrut să amintim acest exemplu viu care dă măsura exactă a gravelor greutăți încă existente în raporturile dintre Sfântul Scaun și Uniunea Sovietică, nu pentru a diminua semnificația vizitei în Vatican a Președintelui Sovietului Suprem, ci pentru a o încadra în vizuala pers-

pectivelor în care această vizită se desfășoară ».

« Nu e vorba de o vizită de curtoazie a statului sovietic care, aflându-se la Roma, se duce, cum obișnuiesc să facă toți șefii de Stat de la război încoace, să-l omagieze pe Papă » — serie mai departe directorul ziarului « Il Tempo ».

« Întâlnirea are o semnificație mai vagă, deși de mai mare relief: îndrăsnim să spunem că dacă întâlnirea aceasta ar fi urmată de o schimbare de atitudine a Statului comunist în ce privește problema religioasă, Stat hotărât ateu și inspirat de materialismul marxist, această schimbare ar putea fi amintită, atât în Rusia cât și în Polonia ca cel mai important fapt istoric de după război ».

Dacă pe planul politicii pacea, în general, și conflictul din Vietnam au putut constitui o bază comună a discuției, deși pozițiile celor doi iluștri interlocutori sunt atât de departe una

Pentru un « dialog » cu China

În plină ofensivă anti-catolică deslanțată de așazia « revoluție culturală » a găzilor roșii, și în timp ce ultimele centre de iradiazare ale Creștinismului în China sunt « lichidate », cu isgonirea misionarilor și a tuturor componentelor vastului aparat de asistență spirituală, culturală și socială, care, începând din veacul XVI, a fost pârtașul credincioșilor și desinteresat al vieții poporului chinez, un discurs ca acela pronunțat de Paul VI în Sf. Petru în cursul Liturghiei solemne pentru Biserica din China nu putea să nu provoace surpriză și chiar senzație în rândurile aceluia care în ultimul timp au urmărit cu strângere de inimă progresiva înărire a raporturilor dintre Biserica misionară a Romei și actorii noului curs politic din China continentală.

Solemnitatea din Sf. Petru comemora două evenimente care au scos Biserica Chinei din pretinsa condiție de « colonie » a Vaticanului: sfințirea primilor episcopi chinezi și instituirea canonică a ierarhiei catolice în China.

Fără să treacă sub tăcere, sau să minimizeze gravele evenimente interesând viața Bisericii catolice în China continentală, care au culminat cu întreruperea totală a legăturilor Sfântului Scaun cu clerul și credincioșii din acest important sector al misionariatului catolic, Sfântul Părinte a adresat un apel îndurerat și insistențios pentru reluarea « contactelor » cu această Națiune.

« Am vrea să ne reluăm contactele cu poporul chinez de pe continent, și cu cei care astăzi presidează viața Chinei continentale am vrea să discutăm despre pace, știind că de răspunzător este acest suprem ideal omeneșc spiritului poporului chinez.

Am vrea să reluăm aceleași contacte pe care le-am păstrat cu cealaltă parte a Chinei, cu care întreținem legături prietenești ».

« Discurs religios », a fost definit de presa catolică, în care « Biserica și-a reînnoit mesajul de pace și de dragoste propriu misiunii sale; « discurs cu tăle politice », comentază dimpotrivă presa independentă, încercând să stabilească o legătură între anunțata vizită în Vatican a lui Podgorni și această neașteptată « deschidere » spre China a Vaticanului. « Semnificația politică a vizitei lui Podgorni la Papă trebuie înțeleasă în funcție anti-chinezească », scrie comentatorul unui mare cotidian din Roma și adaugă:

E un fapt că astăzi China lui Mao Tse-Tung denunță pe toate tonurile și în toate împrejurările Biserica romano-catolică, prezentând-o ca pe unul din cele mai importante instrumente ale imperialismului și ca pe unul din marii dușmani ai poporului chinez; un dușman nu mai puțin primejdios decât Statele Unite și Uniunea Sovietică.

Faptul că Premierul Uniunii Sovietice va face o vizită particulară Papii, fără ca în momentul de față situația religioasă în Rusia să se fi îmbunătățit cât de cât, va fi privit de Peching ca o nouă « manevră » a imperialismului, ca un pas hotărâtor pe calea raporturilor viitoare dintre câmpul sovietic, sau « revizionist » și câmpul occidental, sau « imperialist ».

Dacă Podgorni, ca de altfel Brenev și Kossyghin își caută pretutindeni în lume aliați și adepziuni, chiar numai morale, pentru lupta finală pe care o plănuiesc împotriva Chinei populare, poate fi sigur că nu va obține aprobarea Vaticanului. Paul VI, Cap religios și deci ecumenic, va vorbi cu Podgorni despre aceeași pace de care atât de arzător ar dori să discute cu « cei care azi presidează viața poporului chinez de pe continent ».